

Hemşirelerin Sosyal Medyada Gelişmeleri Kaçırma Korkusu ile Bakım Davranışları Arasındaki İlişki

The Relationship Between Nurses' Fear of Missing Out on Social Media Developments and Care Behaviors

Ayşe AYDINLI^{1*}, Tuğçe KAPLAN UYAN¹, Hatice AĞRALI¹

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Isparta, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışma hemşirelerin gelişmeleri kaçırma korku (FoMO) düzeyleri ile bakım davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yürütüldü.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılan araştırmanın verileri Aralık 2022- Nisan 2023 tarihleri arasında toplandı. Araştırmanın evrenini bir şehir hastanesinde çalışan hemşireler, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden ve dahil edilme kriterlerini sağlayan 270 hemşire oluşturdu. Veriler, "Kişisel Bilgi Formu", "Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği" ve "Bakım Davranışları Ölçeği-24" kullanılarak araştırmacılar tarafından toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Bağımsız örneklem t-testi, Tek yönlü varyans analizi ve korelasyon kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin gelişmeleri kaçırma korkusu puanının ortalaması $21,70 \pm 7,389$ ve bakım davranışları puanının ortalamaları $5,28 \pm 0,545$ bulundu. Bakım davranışları puanı ile gelişmeleri kaçırma korkusu puanı arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = -0,174$; $p < 0,01$). Ayrıca bakım davranışları bilgi-beceri alt boyutunun puan ortalaması $5,51 \pm 0,526$, güvence alt boyutunun puan ortalaması $5,27 \pm 0,575$, saygılı olma alt boyutunun puan ortalaması $5,23 \pm 0,615$, bağımlılık alt boyutunun puan ortalaması ise $5,15 \pm 0,673$ olarak bulunmuştur. 30 yaş altı, bildirimleri kontrol etme sıklığı ve sosyal medya kullanım süresi fazla olan hemşirelerin FoMO düzeyleri daha yüksekti.

Sonuçlar: Bu çalışmada hemşirelerin FoMO puan ortalamalarının orta düzeyde, bakım davranışlarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Hemşirelerin sosyal medyada geçirdikleri zamanın artmasının, bakım davranışlarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu doğrultuda hemşirelerin bilinçli bir şekilde akıllı telefon ve sosyal medya kullanımı konusunda farkındalıklarının artırılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: FoMO, hemşirelik, hemşirelik bakımı, sosyal medya

Alınış / Received: 11.03.2024 Kabul / Accepted: 03.04.2024 Online Yayınlanma / Published Online: 22.04.2024

ABSTRACT

Purpose: This study was conducted to investigate the relationship between nurses' fear of missing out (FoMO) levels and their careing behaviors.

Method: The data of the descriptive and cross-sectional study were collected between December 2022 and April 2023. The population of the study consisted of nurses working in a city hospital, and the sample comprised 270 nurses who agreed to participate in the research. Data were collected by researchers using the "Personal Information Form," "Fear of Missing Out Scale," and "Caring Behaviors Inventory-24." Descriptive statistics, the Independent samples t-test, One-way analysis of variance, and correlation were used to analyze the data.

Results: The mean score for nurses' fear of missing out was 21.70 ± 7.389 , and the mean scores for careing behaviors were 5.28 ± 0.545 . A low-level negative linear relationship was observed between careing behaviors score and fear of missing out score ($r=-0.174$; $p<0.01$). Additionally, the mean score for the assurance sub-dimension of careing behaviors was 5.27 ± 0.575 , the mean score for the knowledge and skill sub-dimension was 5.51 ± 0.526 , the mean score for the respectfulness sub-dimension was 5.23 ± 0.615 , and the mean score for the connectedness sub-dimension was 5.15 ± 0.673 . Nurses under 30 years of age, with a higher frequency of checking notifications and a higher duration of social media use had higher levels of FoMO.

Conclusion: In this study, it was concluded that nurses' FoMO scores were moderate, careing behaviors were high, and as fear of missig out levels increased, careing behaviors decreased. It was determined that the increase in the time nurses spent on social media negatively affected their care behaviors. In this regard, it is recommended to increase the awareness of nurses about the conscious use of smartphones and social media.

Keywords: FoMO, nursing, nursing care, social media

1. Giriş

Günümüzde dünya çapında 6 milyardan fazla akıllı telefon kullanıcısının bulunduğu ve bu sayının dünya nüfusunun yaklaşık dörtte üçünü oluşturduğu bilinmektedir. Bu oran her geçen yıl artmaktadır [1]. Akıllı telefon kullanım oranlarının artmasıyla ve internete erişimin kolaylaşmasıyla birlikte sosyal medya kullanımı da tüm dünyada giderek artmaktadır [2]. Bu sayede bireyler, her an sosyal ilişkilerini sürdürebilmekte, aileleri ve arkadaşlarıyla iletişim kurabilmektedir [3]. Ayrıca, oyun oynama, çevrimiçi gezinme ve alışveriş yapma gibi çeşitli amaçlarla da bu teknolojik araçlardan faydalanmaktadırlar [4]. Fakat akıllı telefon ve sosyal medya kullanımının bu kadar yaygınlaşması bazı problemleri de beraberinde getirmektedir [5].

Akıllı telefonların günlük hayatın yanı sıra çalışma ortamlarında sık kullanılması nedeniyle işe harcanan zamanın azalması ve iş kesintilerinin artması sağlık sektörü de dahil olmak üzere birçok işin doğasını değiştirmiştir. Bu durum hemşirelik disiplini de etkilemiştir [6]. Sağlık çalışanlarının klinik ortamda iken iş ile alakalı olmayan nedenlerle akıllı telefon kullanım oranlarının arttığı belirtilmektedir [7]. Hemşirelerin çalışma saatleri içerisinde hastayla etkileşimde bulunması gerektiği halde sosyal medyada vakit geçirdikleri ve bu durumun farkında bile olmadıkları belirtilmektedir [8]. Yapılan çalışmalar hemşirelerin yoğun bir şekilde internet ve sosyal medya kullanmakta olduğunu bildirmektedir [9,10]. Akıllı telefon kullanımının yaygın olmadığı dönemlerde hemşireler daha çok hasta bakımına odaklanarak vakit geçiriyordu [6].

Hemşirelik mesleğine özelliğini veren ve bu mesleği diğer sağlık mesleklerinden ayıran en önemli unsur bakımdır [11]. Hemşireler mesleki bilgilerinin yanı sıra beceri ve sezgilerini kullanarak bireylere bakım veriler [12]. Hemşirelerin bu yaklaşım ve felsefeyle yaptıkları girişimlere “bakım davranışları” denmektedir. Bakım davranışları; hastanın varlığını, değerlerini kabul etmeyi, etkili, doğru iletişim kurmayı, bireyin fiziksel ve spiritüel ihtiyaçlarını karşılamayı ve sağlık sorunlarının giderilmesinde bireyi desteklemeyi içermektedir [13]. Hemşirelik mesleğinde, akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal medya platformlarında geçirilen zamanın arttığı ve bu durumun bakım kalitesini olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir [11,14].

Akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasına eşlik eden olumsuz durumlardan biri de FoMO olarak adlandırılan gelişmeleri kaçırma korkusudur [15]. FoMO, bireyin bulunmadığı ortamda, başkalarının kendinden daha tatmin edici deneyimler yaşıyor olabileceğine dair yaygın bir kaygı olarak da tanımlanmaktadır [16]. Başkalarının ödüllendirici deneyimlerini kaçırma korkusu veya başkalarının kendinden daha anlamlı deneyimlere sahip olabileceği endişesi nedeniyle, bireyler başkalarıyla sürekli bağlantıda kalmak ve dış dünyada olup bitenlerden haberdar olmak için sıklıkla akıllı telefonları kullanırlar [17].

Gelişmeleri kaçırma korkusu yaşayan bireyler aynı zamanda cevapsız çağrı ve mesajlar için akıllı telefonlarını sürekli kontrol etmek, internet bağlantısının olup olmadığını kontrol etmek, akıllı telefonlarını 24 saat açık bırakmak ve akıllı telefonları olmadan asla dışarı çıkmamak gibi bazı olumsuz alışkanlıklar da geliştirebilir [18]. Ayrıca bu durum akıllı telefon kullanma süresi artırarak bakım davranışını olumsuz etkileyebilir [19]. Bu nedenle hemşirelerde FOMO'nun düzenli aralıklarla değerlendirilmesi olası olumsuz durumların belirlenmesini kolaylaştıracaktır. Bu çalışmanın amacı hemşirelerin FOMO düzeylerini ve bakım davranışlarını belirlemek ve bu faktörler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca bakım davranışları ile FOMO'nun tanımlayıcı özellikler arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Bu çalışma hemşirelerde FOMO riski ile bakım davranışları arasındaki ilişkiyi değerlendiren ilk çalışmadır.

2. Materyal ve Metot

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, hemşirelerin FoMO düzeylerinin bakım davranışları üzerine etkisini belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel bir çalışma olarak yürütülmüştür. Araştırma raporunun yazımında STROBE kriterlerine uygunluk gözetilmiştir [20].

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini bir şehir hastanesinde görev alan 831 hemşire oluşturdu. Araştırmaya en az bir yıllık klinik deneyimi olan, iletişim problemi olmayan, akıllı telefon ve sosyal medya kullanan hemşireler dahil edildi. Örneklemini ise dahil edilme kriterlerini sağlayan hemşireler oluşturdu. Örneklem büyüklüğü %50 yanıt oranı, %90 güven aralığı, %5 hata payı ve toplam 831 hemşireye göre belirlendi [21]. Çalışma için gerekli toplam örneklem büyüklüğü en az 205 hemşire olarak belirlendi ve 270 hemşire ile çalışma tamamlandı.

Veri Toplama

Araştırmanın verileri Aralık 2022-Nisan 2023 tarihleri arasında toplandı. Verilerin toplama formlarının doldurulması ortalama 10-15 dakika sürdü.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, örneklem grubuna ait sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik “Kişisel Bilgi Formu” kullanıldı. Ayrıca hemşirelerin sosyal medyada gelişmeleri kaçırma korku düzeylerinin belirlenmesinde “Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği” ve “Bakım Davranışları Ölçeği-24” kullanıldı.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak hazırlanan form; hemşirelerin yaş, cinsiyet gibi bazı sosyodemografik özelliklerini, akıllı telefon ve sosyal medya kullanım durumlarına ilişkin özelliklerini ve çalışma şekilleri ile ilgili bilgileri içeren sorulardan oluşmaktadır [2,4,6,19].

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği (GKKÖ)

Ölçek Przybylski (2013) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe geçerlilik güvenilirliği Gökler ve arkadaşları (2016) tarafından yapılmıştır [16,17]. Ölçek; beşli likert tipte bir ölçektir. "1=Hiç Doğru Değildir, 2= Bir Parça Doğrudur, 3=Orta Derecede Doğrudur, 4=Oldukça Doğrudur, 5=Aşırı Şekilde Doğrudur" şeklinde 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin kesme noktası bulunmamakta olup alınabilecek puan en düşük 10 ve en yüksek 50'dir. Dolayısıyla ölçekten alınan puan arttıkça kişilerin gelişmeleri kaçırma korkusu yaşama olasılığı da artmaktadır. Orijinal ölçek Cronbach alfa değeri 0,95, Türkçeye uyarlanan versiyonu için 0,81 [16,17] ve bu çalışmada 0,85 olarak hesaplanmıştır.

Bakım Davranışları Ölçeği-24

Hemşirelerin bakım davranışlarını değerlendirmek için kullanılan bir ölçektir [22]. Ölçeğin Türkiye'deki güvenilirlik çalışmaları Kurşun ve Kanan (2012) tarafından yapılmıştır [23]. Ölçek bilgi-beceri, güvence, saygılı olmak ve bağlılık olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek altılı likert tipte olup 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek puanlarının hesaplanmasında, tüm maddelerin puanları toplandıktan sonra madde sayısına bölünerek 1-6 arasında toplam ve alt boyut ölçek puanı elde edilmektedir. Alt boyut ve toplam ölçek puanı arttıkça hemşirelerin bakım davranışları algı düzeyleri artmaktadır [22,23]. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanan versiyonu hemşireler için Cronbach alfa değeri 0,96 olarak hesaplanmıştır [23]. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma verileri IBM SPSS Statistics 26.0 (Armonk, NY:IBM Corp.) programına aktarılarak analizler tamamlanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sürecinde, kategorik değişkenler için frekans dağılımları, sayısal değişkenler için ise tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, medyan) sağlanmıştır. Analizlerin belirlenmesi için ilk olarak tüm puanların normal dağılımı için Kolmogorov-Smirnov Testi ($n>30$) uygulanmıştır. Bu test sonucunda, puanların normal dağılımı sağlandığı tespit edilmiş ve bu nedenle karşılaştırmalarda parametrik testler tercih edilmiştir. İki bağımsız grup arasındaki puan farklılıkları Bağımsız Örneklem T Testi ile incelenmiştir. İki den fazla bağımsız grup arasındaki puan farklılıkları Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve hangi gruplar arasında farklılıklar olduğu Tukey Testi ile belirlenmiştir. Ayrıca, sayısal değişkenler arasındaki nedensel olmayan ilişkilerin derecesini belirlemek için Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Çalışmanın Etik Yönü

Çalışmanın etik onayı Süleyman Demirel Üniversitesi Üniversite Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih:16 Kasım 2022, No:62/8). Çalışma Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Çalışmanın yürütülebilmesi için kurum izni alınmış ve çalışmaya katılan hemşirelerin bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

3. Bulgular

Araştırmaya katılan hemşirelerin ($n=270$) yaş ortalaması $35,36\pm 7,76$ olup, %92,2'si kadın ve %57,8'i evlidir. 6-10 yıldır akıllı telefon kullananların oranı %50 ve sosyal medya kullananların oranı %46,7 iken hemşirelerin %61,5'i 1-3 saat günlük sosyal medya kullanmakta, %57,8'i günde birkaç kez sosyal medya bildirimlerini kontrol etmekte ve her nöbette %62,6'sı telefonda 60 dakikadan daha az süre vakit geçirmektedir. Araştırmaya katılan hemşirelerin %34,4'nün meslekte çalışma süresi 16 yıl ve üzeridir. Hemşirelerin %50,4'ü haftalık 41-48 saat çalışmakta ve %74,1'i ise hem gece ve hem de gündüz çalışmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelerin Demografik Özelliklerinin Dağılımları

	Kişi Sayısı (n=270)	Yüzde (%)
Yaş Grubu (Ort±SS)	35,36±7,767	
30 yaş ve altı	98	36,3
31-40	96	35,6
41 yaş ve üstü	76	28,1
Cinsiyet		
Kadın	249	92,2
Erkek	21	7,8
Medeni Durum		
Evli	156	57,8
Bekar	114	42,2
Akıllı Telefon Kullanım Yılı		
1-5 yıl	12	4,4
6-10 yıl	135	50,0
11 yıl ve üzeri	123	45,6
Sosyal Medya Kullanım Yılı		
1-5 yıl	42	15,6
6-10 yıl	126	46,7
11 yıl ve üzeri	102	37,8
Günlük Sosyal Medya Kullanım Süresi (Ort±SS)	3,28±1,764	
1-3 saat	166	61,5
4 saat ve üstü	104	38,5
Bildirim Kontrol Etme Sıklığı		
Her saat	82	30,4
Günde birkaç kez	156	57,8
Her gün	32	11,9
Meslekteki Çalışma Yılı		
1-5 yıl	46	17,0
6-10 yıl	90	33,3
11-15 yıl	41	15,2
16 yıl ve üzeri	93	34,4
Haftalık Çalışma Süresi		
32-40 saat	48	17,8
41-48 saat	136	50,4
49-60 saat	75	27,8
61 saat ve üzeri	11	4,1
Çalışma Şekli		
Gündüz	60	22,2
Gece	10	3,7
Gece Gündüz	200	74,1
Telefonda Geçirilen Vakit (dk) (Ort±SS)	45,17±37,013	
60 dk altı	169	62,6
60 dk ve üstü	101	37,4

Ort=Ortalama; SS=Standart Sapma

Tablo 2'de hemşirelerin bakım davranışları puanının ortalaması 5,28±0,545'tür. Ayrıca güvence alt boyutunun puan ortalaması 5,27±0,575, bilgi-beceri alt boyutunun puan ortalaması 5,51±0,526, saygılı olma alt boyutunun puan ortalaması 5,23±0,615, bağlılık alt boyutunun puan ortalaması ise 5,15±0,673'tür. Hemşirelerin gelişmeleri kaçırma korkusu puanının ortalaması 21,70±7,389'tir.

Tablo 2. Ölçek Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ile Normal Dağılım Varsayımının İncelenmesi

Puanlar	Ort±SS	Medyan	Min-Maks	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov Smirnov (p)
Bakım Davranışları Puanı	5,28±0,545	5,38	3,6-6,0	-3,05	1,61	0,000
Alt Boyutlar						
Madde ve Güvence	5,27±0,575	5,38	3,5-6,0	-2,07	0,51	0,000
Bilgi-Beceri	5,51±0,526	5,60	3,4-6,0	-2,33	2,29	0,000
Saygılı Olma	5,23±0,615	5,33	3,3-6,0	-2,82	1,09	0,000
Bağlılık	5,15±0,673	5,20	3,2-6,0	-3,04	0,00	0,000
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Puanı	21,70±7,389	20	10-47	2,67	0,95	0,000

Ort=Ortalama, SS=Standart Sapma, Min=Minimum, Maks=Maksimum

Hemşirelerin yaş grupları, medeni durumları, sosyal medya kullanım süreleri, bildirim kontrol etme sıklıkları ve meslekte çalışma yılları arasında gelişmeleri kaçırma korkusu toplam puanının ortalamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görüldü ($p<0,05$). Hemşirelerin cinsiyetleri, medeni durumları ve çalışma şekilleri arasında bakım davranışları toplam puanlarının ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görüldü ($p<0,05$). Bakım davranışları alt boyutlarından hemşirelerin cinsiyetleri ile saygılı olma ve bağlılık puanlarının ortalamaları; medeni durumlar ile güvence, bilgi-beceri, bağlılık puanlarının ortalamaları ve çalışma şekilleri ile bilgi-beceri puanının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görüldü ($p<0,05$). (Tablo 3).

Tablo 3. Ölçek Puanlarına Göre Demografik Özellikler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Demografik Özellikler	Bakım Davranışları-24 Ölçeği					Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği
	Toplam Puan Ort±SS	Güvence Ort±SS	Bilgi-Beceri Ort±SS	Saygılı Olma Ort±SS	Bağlılık Ort±SS	Toplam Puan Ort±SS
Yaş Grubu						
1. 30 yaş ve altı	5,26±0,496	5,23±0,526	5,44±0,498	5,22±0,572	5,17±0,630	23,45±7,389
2. 31-40	5,25±0,582	5,22±0,616	5,51±0,556	5,21±0,643	5,08±0,729	21,74±7,334
3. 41 yaş ve üstü	5,37±0,555	5,37±0,577	5,62±0,512	5,28±0,636	5,22±0,655	19,39±6,905
F; p	1,223;0,296	1,697; 0,185	2,610; 0,075	0,352; 0,704	0,927; 0,397	6,720; 0,001** Fark; 1-3
Cinsiyet						
Kadın	5,31±0,539	5,28±0,58	5,52±0,524	5,27±0,596	5,18±0,656	21,62±7,540
Erkek	5,01±0,555	5,05±0,472	5,43±0,556	4,83±0,704	4,73±0,747	22,67±5,314
t; p	2,464; 0,014*	1,818; 0,070	0,782; 0,435	3,201; 0,002**	2,995; 0,003**	-0,624; 0,533
Medeni Durum						
Evlü	5,36±0,556	5,35±0,591	5,59±0,546	5,29±0,618	5,22±0,667	20,63±7,275
Bekar	5,18±0,515	5,16±0,536	5,42±0,483	5,15±0,603	5,05±0,671	23,16±7,325
t; p	2,600; 0,010*	2,720; 0,007**	2,673; 0,008**	1,944; 0,053	2,1148; 0,033*	-2,807; 0,005**
Sosyal Medya kullanım süresi						
1-3 saat/gün	5,27±0,576	5,26±0,606	5,50±0,566	5,22±0,645	5,12±0,697	20,81±7,134
4 saat ve üstü/gün	5,31±0,493	5,28±0,524	5,54±0,457	5,24±0,566	5,19±0,633	23,13±7,598

t; p	-0,548; 0,584	-0,323; 0,747	-0,726; 0,468	-0,235; 0,814	-0,861; 0,390	-2,533; 0,012*
Bildirim Kontrol Etme Sıklığı						
1. Her saat	5,25±0,527	5,23±0,542	5,49±0,533	5,19±0,612	5,12±0,673	23,63±7,589
2. Günde birkaç kez	5,27 ±0,560	5,25±0,598	5,50±0,528	5,23±0,628	5,14±0,687	21,08±7,323
3. Her gün	5,43±0,511	5,42±0,535	5,67±0,486	5,36±0,554	5,28±0,607	19,75±6,278
F; p	1,300; 0,274	1,367; 0,257	1,563; 0,211	0,953; 0,387	0,644; 0,526	4,586; 0,011* Fark; 1-2,3
Meslekteki Çalışma Yılı						
1. 1-5 yıl	5,23±0,476	5,24±0,483	5,41±0,508	5,17±0,568	5,09±0,612	21,91±7,061
2. 6-10 yıl	5,23±0,582	5,19±0,610	5,44±0,580	5,19±0,621	5,12±0,733	23,22±7,365
3. 11-15 yıl	5,26±0,541	5,23±0,562	5,55±0,471	5,22±0,663	5,07±0,695	23,61±7,870
4. 16 yıl ve üzeri	5,38±0,537	5,37±0,581	5,62±0,489	5,30±0,611	5,24±0,631	19,28±6,783
F; p	1,451; 0,228	1,600; 0,190	2,526; 0,058	0,735; 0,532	0,933; 0,425	5,822; 0,001** Fark; 4-2,3
Çalışma Şekli						
Gündüz	5,26±0,618	5,21±0,681	5,47±0,560	5,24±0,676	5,15±0,735	22,62±8,385
Gece	5,05±0,423	5,00±0,349	5,06±0,558	5,12±0,545	5,02±0,545	22,00±4,497
Gece Gündüz	5,30±0,526	5,29±0,547	5,55±0,505	5,23±0,601	5,16±0,662	21,41±7,190
F; p	1,123; 0,327	1,559; 0,212	4,482; 0,012* Fark; 2-1,3	0,187; 0,830	0,192; 0,826	0,622; 0,538
Telefonda Geçirilen Vakit (dk)						
60 dk altı	5,31±0,520	5,28±0,554	5,54±0,520	5,28±0,565	5,16±0,657	22,15±7,308
60 dk ve üstü	5,24±0,585	5,24±0,611	5,48±0,537	5,14±0,684	5,13±0,702	20,95±7,500
t; p	1,012; 0,313	0,593; 0,554	0,955; 0,340	1,811; 0,071	0,394; 0,694	1,290; 0,198

*p<0,05, Ort=Ortalama, SS=Standart Sapma

t=Bağımsız Örneklem T Testi, F=Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Fark=Tukey Testi, p=Anlamlılık Düzeyi

Ölçek puanları arasındaki ilişkiler incelendiğimizde; bakım davranışları puanı ile gelişmeleri kaçırma korkusu puanı arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür (r=-0,174; p<0,01). Alt boyut puanları arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise; güvence puanı (r=-0,166; p<0,01), bilgi-beceri puanı (r=-0,157; p<0,05), saygılı olma puanı (r=-0,133; p<0,05) ve bağlılık puanı (r=-0,180; p<0,01) olmak üzere tüm alt boyutlar ile gelişmeleri kaçırma korkusu puanı arasında aynı şekilde düşük düzeyde negatif yönde anlamlı doğrusal ilişkiler olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4. Ölçek Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

	1	2	3	4	5	6
1. Bakım Davranışları Puanı	r 1					
	p					
2. Güvence	r 0,930	1				
	p 0,000***					
3. Bilgi-Beceri	r 0,844	0,723	1			
	p 0,000***	0,000***				
4. Saygılı Olma	r 0,937	0,804	0,735	1		
	p 0,000***	0,000***	0,000***			
5. Bağlılık	r 0,927	0,802	0,705	0,870	1	
	p 0,000***	0,000***	0,000***	0,000***		
6. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Puanı	r -0,174	-0,166	-0,157	-0,133	-0,180	1
	p 0,004**	0,006**	0,010*	0,029*	0,003**	

*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

r=Pearson Korelasyon Katsayısı, p=Anlamlılık Düzeyi

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı hemşirelerin FoMO düzeyleri ile Bakım Davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma sonucunda hemşirelerin bakım davranışları ile FoMO düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu, diğer bir deyişle FoMO düzeyleri arttıkça bakım davranışlarının azaldığı belirlenmiştir.

Çalışmamızda hemşirelerin bakım davranışları toplam puanının ortalamasının $5,28 \pm 0,545$ yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Efil ve ark., (2022) yoğun bakım hemşirelerinin tükenmişlik düzeyleri ve bakım davranışlarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada hemşirelerin yüksek düzeyde bakım davranışına sahip olduklarını ortaya koymuşlardır [19]. Literatürde bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde hemşirelerin bakım davranışlarını yüksek düzeyde algıladıklarını gösteren bazı diğer çalışmalar da mevcuttur [24,25]. Bu çalışmada, hemşirelerin yüksek düzeyde bakım davranışları sergiliyor olmasının nedeninin, çoğunluğunun 6 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olmalarından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Öte yandan çalışmamızda önemli bir bulgu olan hemşirelerin FoMO puanının ortalamasının $21,70 \pm 7,389$ olup orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Literatürde hemşirelerin FoMO düzeylerinin incelendiği çalışmalarda da hemşirelerin FoMO puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu belirtilmiştir [2,26]. Benzer şekilde hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan diğer bazı çalışmalarda da toplam FoMO puanının orta düzeyde olduğu bildirilmektedir [2,4,27]. Çalışmamıza katılan hemşirelerden 30 yaş ve altında olanların FoMO puan ortalamasının 41 yaş ve üstünde olan hemşirelerin puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca 16 yıl ve daha fazla süredir çalışan hemşirelerin FoMO puan ortalamasının, 6-10 ve 11-15 yıldır çalışan hemşirelerin puan ortalamalarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Bu bulgumuza göre nispeten daha genç olanlar ve mesleğe daha yeni başlamış olanların FoMO düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde Alameddine ve arkadaşlarının (2019) sağlık profesyonelleri ile yaptıkları çalışmada gençlerin akıllı telefonları nispeten daha fazla kullandıklarını sonucuna ulaşılmıştır [28].

Bu çalışmada sosyal medya kullanım süresi ve bildirimleri kontrol etme sıklığı arttıkça hemşirelerin FoMO düzeylerinin de arttığı saptanmıştır. Farklı popülasyonlarda yapılan çalışmalarda bulgumuzu destekler nitelikte sosyal medya kullanım süresi arttıkça [29] ve bildirimleri kontrol etme sıklığı arttıkça [30] FoMO düzeylerinin arttığını bulmuşlardır. FoMO puanı arttıkça sosyal medya bildirimlerinin kontrol sıklığının artması ve günlük sosyal medya kullanım saatinin artması beklenen bir durumdur ve bu durumlar birbirini tetikleyebilmektedir. Bireylerin FoMO düzeyleri arttıkça bildirimleri kontrol etme sıklığı ve günlük sosyal medya kullanım saati artması kaçınılmaz hale gelmektedir [27,29,30].

Hemşirelik uygulamasının temelini oluşturan bakım davranışları kaliteli hemşirelik bakımı için önemlidir [19]. Hemşirelerin akıllı telefon kullanımındaki artışın dikkat eksikliğine, iş devamlılığının bozulmasına ve hasta bakım kalitesinin düşmesine yol açtığı bilinmektedir [5,31]. Bireylerin FoMO düzeyleri arttıkça akıllı telefon kullanımlarının artacağı [32] ve durumun bakım davranışlarını etkileyeceği düşünülmektedir [4]. Bireylerin FoMO düzeyleri ile bakım davranışları arasındaki ilişkiyi incelediğimiz bu çalışmada; bakım davranışları puanı ve tüm alt boyutları ile gelişmeleri kaçırma korkusu puanı arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = -0,174$; $p < 0,01$). Diğer bir deyişle bireylerin FoMO düzeyi arttıkça bakım davranışları azaldığı ortaya çıkmıştır. FoMO'nun bakım davranışlarını olumsuz etkilemesi beklenen bir sonuç olsa da hemşirelerin FoMO düzeylerinin ve bakım davranışları üzerine etkilerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Fakat bu konuda literatürde yapılmış çalışmaya rastlanmamış olması bu bulgumuzun yorumlanmasını sınırlandırmaktadır.

Bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde Çatiker ve arkadaşları hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada FoMO düzeyi ile bakım davranışları arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermişlerdir [4]. FoMO düzeyi arttıkça bakım davranışlarının düşmesi endişe vericidir [18]. Ayrıca FoMO'nun aşırı derecede internet kullanımına neden olduğu bilinmektedir [33]. Çetin ve arkadaşları (2021) yaptıkları çalışmada yoğun bakım ünitesi gibi özel kliniklerde çalışan hemşirelerin zaman yönetiminde yaşadıkları aksaklıkların, bakım kalitesini, bakım uygulamalarının güvenilirliğini ve verimliliğini azalttığı bildirilmektedir [10]. Alameddine ve arkadaşları tarafından acil serviste çalışan sağlık profesyonelleri ile yapılan çalışmada özellikle akıllı cihazlar ile geçirilen sürenin artmasının bakım süreçlerinin olumsuz etkileyeceği belirtilmiştir [28].

Bu çalışmanın sonuçları, hemşirelerin akıllı telefon kullanımı ve sosyal medya etkileşimlerinin, bakım davranışlarını etkilediğini göstermektedir. Bulgular, özellikle genç hemşirelerin ve yeni mesleğe başlamış olanların, FoMO düzeylerinin daha yüksek olduğunu ve bu durumun bakım davranışlarını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, sosyal medya kullanım süresi ve bildirim kontrol sıklığının artmasıyla birlikte, hemşirelerin FoMO düzeylerinin de arttığı ve bu durumun bakım davranışlarına olan etkisinin daha belirgin hale geldiği görülmektedir. Bu sonuçlar ışığında, hemşirelerde FoMO düzeyi arttıkça hemşirelerin bakım verme davranışlarının olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Hemşirelerin telefon ile geçirdikleri zamanın artmasının, iş performansını ve bakımın kalitesini olumsuz yönde etkilediği düşünüldüğünde hemşirelerin bu konuda farkındalıklarının artırılması için hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilir.

Sınırlılıklar

Çalışmanın tek bir hastanede çalışan hemşirelerle yürütülmesi bulguların genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Ayrıca örneklem sayısının nispeten küçük olması çalışmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Tüm bu sınırlılıklara rağmen bu konuda yapılmış ilk çalışma olması güçlü yanındır.

Teşekkür

Çalışmamıza katılan hemşirelere teşekkürler.

Etik Beyanı

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerekli tüm kurallara uyulduğunu, bahsi geçen yönergenin "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediğini taahhüt ederiz.

Bu çalışma için Süleyman Demirel Üniversitesi Üniversite Etik Kurulu'ndan (Karar No: 62/8 Tarih: 16.11.2022) etik onay alınmıştır.

Kaynakça

- [1] Taylor, 2024. Number of smartphone mobile network subscriptions worldwide from 2016 to 2022, with forecasts from 2023 to 2028. <https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-users-worldwide/> (Erişim Tarihi: 21.01.2024).
- [2] Kargın, M., Türkben-Polat, H., Coşkun Şimşek, D. 2020. Evaluation of internet addiction and fear of missing out among nursing students. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56(3), 726–731.
- [3] Tatar, C., Menteş, N., Kurt, M. E. 2022. Sağlık Çalışanlarında bireysel performans ve FoMO (fear of missing out) ilişkisi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 351-373.
- [4] Çatıker, A., Büyüksoy, G. D. B., Özdiil, K. 2021. Is there a relationship between nursing students' smartphone use, their fear of missing out and their care-related behaviour?. *Nurse Education in Practice*, 54, 103111.
- [5] Yıldırım, S., Kışioğlu, A. N. 2018. New diseases due to technology: nomophobia, netlessphobia, FoMO. *Medical Journal of SDU*, 1, 1-13.
- [6] Hoşgör, H., Coşkun, F., Çalışkan, F., Gündüz Hoşgör, D. 2021. Relationship between nomophobia, fear of missing out, and perceived work overload in nurses in Turkey. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(3), 1026-1033.
- [7] Bulbuloglu, S., Ozdemir, A., Kapıkıran, G., Sarıtas, S. 2020. The effect of nomophobic behavior of nurses working at surgical clinics on time management and psychological well-being. *Journal of Substance Use*, 25(3), 318–323.
- [8] Lupo, R., Zacchino, S., Caldararo, C., Calabro, A., Carriero, M. C., Santoro, P., et al. 2020. The use of electronic devices and relative levels of nomophobia within a group of Italian nurses: An observational study. *Epidemiology, Biostatistics, and Public Health*, 17(1), e13272 1–e1327210.
- [9] Eroğlu, Ç., Kutlu, A. 2020. Hemşirelerde internet bağımlılığı ve zaman yönetimi ilişkisinin belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 110-116.

- [10] Cetin, Y., Ağralı, C., Esra, Ü., Kapıkıran, G. 2023. The effect of nomophobic behaviors on caring behaviors in nurses working in intensive care clinics. *Medical Records*, 5(3), 613-9.
- [11] Erenoğlu, R., Can, R., Tambağ, H. 2019. Hemşirelik bakım davranışları ve bakım davranışları ile ilgili faktörler; doğumevi örneği. *Sağlık ve Toplum*, 9(1),79-88.
- [12] Okumuş, D. Ç. ve Uğur, E. 2017. Hemşirelerin duygusal zekâ düzeylerinin bakım davranışlarına etkisi, *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 2,104-109.
- [13] Akçay, İ., Ereğ-Kazan, E. 2024. The effect of music on care behaviors and burnout levels of nurses working in COVID-19 units. *Black Sea Journal of Health Science*, 7(1), 25-32.
- [14] Demiray, A., Çakar, M., Açıl, A., İlaslan, N., Yücel, T. S. 2019. Hemşirelerin hayatında sosyal medyanın yeri. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 134-138.
- [15] Eskin-Bacaksız, F., Tuna, R., Alan, H. 2022. Nomophobia, netlessphobia, and fear of missing out in nursing students: A cross-sectional study in distance education. *Nurse Education Today*, 118, 105523.
- [16] Gökler, M. E., Aydın, R., Ünal, E., Metintaş, S. 2016. Sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ölçeğinin Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 52-59.
- [17] Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., Gladwell, V. 2013. Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in human behavior*, 29(4), 1841-1848.
- [18] Ayar, D., Bektas, M., Bektas, I., Kudubes, A. A., Ok, Y. S., Altan, S. S., Celik, I. 2017. The effect of adolescents' internet addiction on smartphone addiction. *Journal of Addictions Nursing*, 28(4), 210-214.
- [19] Efil, S., Turen, S., Yıldız Ayvaz, M., Bülbül, E., Yeni, T. 2022. Burnout levels and care behaviours in intensive care nurses: A cross-sectional, multicentre study. *Intensive Critical Care Nursing*, 71, 103246.
- [20] Babaoğlu, A.B., Tekindal, M., Büyükuysal, M.Ç., Tözün, M., Elmalı, F., Bayraktaroğlu, T., Tekindal, M.A. 2021. Epidemiyolojide gözlemsel çalışmaların raporlanması: STROBE kriterlerinin Türkçe uyarlaması. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*. 5(1):86-93.
- [21] Raosoft. 2004. Sample size calculator by Raosoft Inc. <http://www.raosoft.com/samplesize.html> (Erişim Tarihi: 07.01.2023).
- [22] Wu, Y., Larrabee, J. H., Putman, H. P. 2006. Caring Behaviors Inventory: a reduction of the 42-item instrument. *Nursing research*, 55(1), 18–25.
- [23] Kurşun, Ş., Kanan, N. 2012. Bakım davranışları Ölçeği-24'ün Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(4), 229-235.
- [24] Erol, F., Turk, G. 2019. Assessing the caring behaviours and occupational professional attitudes of nurses. *The Journal of the Pakistan Medical Association*, 69(6), 783–787.
- [25] Dığın, F., Özkan, Z. K., Şahin, A. D. 2022. Cerrahi hemşirelerinin merhamet yorgunluğu ile bakım davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 272-277.
- [26] Türkben-Polat, H., Burucu, R., Korkmaz-Aslan, T., Katı, G. N. 2023. Nurses' Fear of Missing Out on Social Media and Tendency to Make Medical Errors: A Descriptive Study. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 15(4),1051-9.
- [27] Aydınlı, A., Ağralı, H. 2023. The effect of FoMO on physical symptoms in nursing students. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(2), 264-271.
- [28] Zhang, Y., Shang, S., Tian, L., Zhu, L., Zhang, W. 2023. The association between fear of missing out and mobile phone addiction: a meta-analysis. *BMC Psychology*, 11(1), 338.
- [29] Kapıkıran, G., Karakas, N., Kartal, M. 2023. The effects of the nomophobic behaviors of emergency room nurses on their clinical decision-making perceptions: A cross-sectional study. *Computers in Human Behavior*, 138, 107478.
- [30] Akbari, M., Seydavi, M., Palmieri, S., Mansueto, G., Caselli, G., Spada, M. M. 2021. Fear of missing out (FoMO) and internet use: A comprehensive systematic review and meta-analysis. *Journal of Behavioral Addictions*, 10(4), 879–900.

- [31] Alameddine, M., Soueidan, H., Makki, M., Tamim, H., Hitti, E. 2019. The use of smart devices by care providers in emergency departments: Cross-sectional survey design, *JMIR Mhealth Uhealth*, 7(6), e13614.
- [32] Coskun, S., Karayagiz-Muslu, G. 2019. Investigation of problematic mobile phones use and fear of missing out (FoMO) level in adolescents. *Community Mental Health Journal*, 55(6), 1004–1014.
- [33] Barry, C. T., Sidoti, C. L., Briggs, S. M., Reiter, S. R., Lindsey, R. A. 2017. Adolescent social media use and mental health from adolescent and parent perspectives. *Journal of adolescence*, 61, 1–11.